

TERRY PRATCHETT

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA

NADĚLAT PRACHY

Nadělat prachy

Vyšlo také v tištěné verzi

Terry Pratchett

Nadělat prachy – e-kniha

Copyright © Talpress, spol s r.o., 2023

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

V sérii *Úžasná Zeměplocha*
v nakladatelství Talpress dosud vyšlo:

BARVA KOUZEL
LEHKÉ FANTASTIČNO
ČAROPRÁVNOST
MORT
MAGICKÝ PRAZDROJ
SOUDNÉ SESTRY
PYRAMIDY
STRÁŽE! STRÁŽE!
ERIK
POHYBLIVÉ OBRÁZKY
SEKÁČ
ČARODĚJKY
NA CESTÁCH
MALÍ BOHOVÉ
DÁMY A PÁNOVÉ
MUŽI VE ZBRANI
TĚŽKÉ MELODIČNO
ZAJÍMAVÉ ČASY
MAŠKARÁDA
OTEC PRASÁTEK
HRRR NA NĚ!
NOHY Z JÍLU
POSLEDNÍ KONTINENT
CARPE JUGULUM
PÁTÝ ELEFANT
PRAVDA
ZLODĚJ ČASU
NOČNÍ HLÍDKA
POSLEDNÍ HRDINA
PODIVNÝ REGIMENT
ZASLANÁ POŠTA
BUCH!

Další tituly:
PORTFOLIO
KUCHAŘKA STAŘENKY
OGGOVÉ
SVOBODNEJ NÁROD
VĚDA NA ZEMĚPLOŠE
VÝTVARNÉ UMĚNÍ
ZEMĚPLOCHY
KLOBOUK S OBLOHOU
ZIMODĚJ
ULICE ANKH-MORPORKU
MAPA ZEMĚPLOCHY
SMRŤOVA ŘÍŠE – MAPA
TURISTICKÝ PRŮVODCE
PO LANCRE – MAPA
KOBERCOVÉ
ÚŽASNÝ MAURIC
KOULE
PRŮVODCE
PO ZEMĚPLOŠE
LU-TZEHO ROČENKA
OSVÍCENÍ
TO NEJLEPŠÍ
ZE ZEMĚPLOŠSKÝCH
DIÁŘŮ 1998–2007

TERRY PRATCHETT

NADĚLAT
PRACHY

TALPRESS

Copyright © 2007 by Terry and Lyn Pratchett

Translation © 2008 by Jan Kantůrek

Cover © 2007 by Paul Kidby

This edition is published by arrangement with Transworld Publishers, a division of The Random House Group Ltd.
All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat bez souhlasu nakladatele.

ISBN tištěné knihy: 978-80-7197-335-5

ISBN ePub, MOBI, PDF: 978-80-7197-819-0

POZNÁMKA AUTORA

Okraje sukní jako měřítko národní krize (viz str. 89): Autor bude navěky vděčný proslulému vojenskému historikovi a stratégovi, siru Basilu Liddellu Hartovi, za to, že ho s tímto zajímavým pozorováním v roce 1968 seznámil. Možná právě tahle teorie vysvětluje, proč od šedesátých let minisukně prakticky nikdy úplně nevyšly z módy.

Ti, kdož se zabývají historií výpočetní techniky, jistě objeví ve Vyšplouchu vzdálenou ozvěnu podobnosti s ekonomickým počítačem, který v r. 1949 sestavil inženýr Bill Phillips, původně ekonom. Šlo také o velmi působivý hydraulický model národní ekonomické soustavy, ačkoliv zřejmě bez Igorů. Jeden z nejstarších strojů tohoto typu můžete vidět v londýnském Muzeu vědy a zhruba tucet dalších mohou zájemci najít v různých muzeích po celém světě.

A nakonec, jako vždycky, autor děkuje nadaci British Heritage Joke Foundation za skvělou práci, jíž znovu přispěla k tomu, že staré dobré vtipy nebudou nikdy zapomenuty...

KAPITOLA I

*Čekání ve tmě – Zpečetěná dohoda – Visící muž –
Golem v modrém – Zločin a trest – Možnost
nadělat spoustu peněz – Pozlacený řetěz –
Neubližujte liškám – Pan Korouhvička
chodí přesně*

Leželi ve tmě a hlídali. Neexistoval způsob, jímž by mohli změřit běh času, ale oni ani neměli chuť ho měřit. Čas tady byl dávno předtím, než se objevili, a bude tady velmi pravděpodobně i poté, co zmizí. Budou zase někde jinde. A tohle mezidobí bylo bezvýznamné.

Ale několik z nich bylo rozbito a jiní, hlavně ti mladší, utichli.

Váha narůstala.

Něco se musí udělat.

Jeden z nich pozvedl své myšlenky v písni.

Podmínky smlouvy byly tvrdé, ale tvrdé ke komu? To byla otázka. A pan Napuchlo, právník, odpověď na tuhle otázku neměl. Ale byl by ji rád dostal. Když se o kus neúrodné a bezvýznamné půdy začnou zajímat velké společnosti, může se menším společností vyplatit společně skoupit kousky v co nejbližším

sousedství, jen pro případ, že některá z těch velkých společností někde něco důležitého zaslechla. Třeba ve společnosti.

Ale bylo těžké odhadnout, co by tady mohlo být k zaslechnutí. Obdařil ženu na druhé straně svého psacího stolu vhodně zúčastněným úsměvem.

„Je vám jasné, slečno Srdénková, že ta oblast podléhá trpasličímu důlnímu právu? To znamená, že všechny kovy a kovové rudy patří Dolnímu králi. Budete mu muset zaplatit nezanedbatelnou částku za všechno, co odtamtud odvezete. I když si nemyslím, že byste tam opravdu něco našli. Říká se, že je to jen písek a naplaveniny odshora až dolů. A dolů je to prý velký kus cesty.“

Čekal od ženy nějakou reakci, ale ona jen stála a mlčky se na něj dívala. Spirály modrého kouře z její cigarety stoupaly ke stropu kanceláře.

„Pak je tady otázka starožitností,“ pokračoval právník a snažil se závojem namodralého kouře zachytit alespoň část jejího výrazu. „Dolní král nařídil, že všechny šperky, zbroj, starobylé předměty klasifikované jako Zařízení, zbraně, nádoby, svitky a kosti, které vyjmete ze zmíněného kusu země, podléhají poplatkům a mohou vám být zabaveny.“

Slečna Srdénková se zamyslela, jako kdyby jeho výčet porovnávala s jakýmsi seznamem uloženým ve své hlavě, pak zadusila cigaretu a řekla: „A máte důvod se domnívat, že by se tam mohla některá z těch věcí vyskytovat?“

„Vůbec žádný,“ odpověděl právník se sarkastickým úsměvem. „Každý přece ví, že tady jednáme o holé pustině, ale král se chce pojistit proti tomu, že

by ono ,to přece ví každý‘ náhodou nebyla pravda. A ono to tak často bývá.“

„Za tak krátký pronájem žádá hodně vysokou částku.“

„Kterou jste ochotná zaplatit. A to trpaslíky zner-vózňuje, chápete? Pro trpaslíka je velmi nezvyklé rozloučit se s kusem země, byť by to bylo jen na několik let. Myslím si, že král nejspíše potřebuje peníze, kvůli té záležitosti v Koumském údolí.“

„Platím mu tolik, kolik požaduje!“

„Přesně tak, přesně tak. Ale já –“

„Dostojí naší smlouvě?“

„Do písmene. Alespoň to je naprosto jisté. V takových věcech jsou trpaslíci opravdu spolehliví. Stačí, abyste podepsala a samozřejmě, jaksi... i zaplatila.“

Slečna Srdénková sáhla do kabelky a položila na stůl silný svazek papírů. „Tohle jsou bankovní poukázky v hodnotě pěti tisíc tolarů čerpaných z Královské banky v Ankh-Morporku.“

Právník se usmál. „To je velmi důvěryhodné jméno,“ řekl a dodal: „Rozhodně s dlouhou tradicí. Podepište to laskavě tam, kde jsem udělal křížky, ano?“

Pozorně ji při podepisování sledoval a ona měla pocit, že celou tu dobu zadržoval dech.

„Tak prosím,“ řekla a přistrčila mu podepsanou smlouvu přes stůl.

„Možná byste teď mohla ukojit mou zvědavost, madam?“ nadhodil. „Když už inkoust na smlouvě zasychá?“

Slečna Srdénková se rozhlédla po místnosti, jako kdyby mohutné staré knihovnické skříně skrývaly bez-

počet ukrytých uší. „Dokážete udržet tajemství, pane Napuchlo?“

„Ale samozřejmě, madam. Samozřejmě!“

Se spikleneckým výrazem se rozhlédla kolem. „I tak... tohle je něco, co by se nemělo říkat nahlas,“ sykla.

Plný očekávání přikývl, naklonil se kupředu a poprvé po mnoha letech znovu ucítil v uchu ženský dech.

„*Já taky*,“ zašeptala.

To se odehrálo téměř před třemi týdny...

Některé věci, které se dají v noci zjistit při lezení po okapových rourách, by vás překvapily. Tak například lidé věnují pozornost různým slabým zvukům – třeba cvaknutí okenní západky nebo cinknutí paklíče v zámku – mnohem víc než silným, jako zvuku cihly dopadnuvší na ulici nebo (protože koneckonců jsme v Ankh-Morporku) výkřiku.

Takové hlasité zvuky byly svým způsobem veřejné, což znamenalo, že jsou starostí všech, a proto ne naší. Tiché zvuky se na druhé straně ozývaly blízko a signalizovaly takové věci jako plížícího se neopatrného zloděje, a proto byly naléhavé a osobní.

Proto se snažil nezpůsobovat žádné tiché zvuky.

Pod ním se rozkládal rozlehlý dvůr ústředního poštovního úřadu, v němž to bzučelo jako v převráceném úle. Točnají fungovala už téměř bezchybně. Přijížděly noční dostavníky a ve svitu luceren se na dvoře blýskal jeden zbrusu nový – Überwaldská létavice. Všechno šlo dobře, a to byl důvod, proč nočnímu lezci šlo všechno špatně.

Noční vetřelec vrazil do měkké malty mezi cihlami speciální klín, přenesl váhu těla, opatrně zvedl nohu–

Zatracený holub! Vyplašený pták vyletěl tak prudce, že neznámému uklouzla ta *druhá* noha. Prsty ruky se mu smekly z okapové roury, a když svět kolem něj přestal vířit, zjistil, že za odloženou schůzku s dlážděním hluboko pod sebou vděčí jen tomu, že v posledním okamžiku druhou rukou sevřel hlavicí klínu, který ovšem nebyl nic jiného než dlouhý plochý hřeb s hlavicí ve tvaru velkého T.

Zeď neošálím, pomyslel si. Kdybych se zhoupnul, *mohl bych* rukou a nohou dosáhnout na okapový svod, anebo by se taky klín mohl uvolnit ze zdi.

No... dobrá...

Měl samozřejmě další klíny a malé kladívko. Mohl by někam zarazit další, aniž by při tom pustil ten první?

Mezitím se holub usadil k ostatním o římsu výš.

Noční lezec zasunul další klín mezi cihly s takovou silou, jakou se odvážil ve svém postavení vyvinout, pak vytáhl z kapsy kladívko a ve chvíli, kdy se Létavice se skřípotem a cinkotem vydala na cestu, udeřil do klínu jedinou silnou ranou.

Železo zajelo do spáry. Pustil kladívko a doufal, že se zvuk jeho nárazu na dláždění dvora ztratí ve všeobecném hluku. Druhého klínu se zachytil ještě dřív, než nástroj dopadl na zem.

No... dobrá. Ale... teď jsem tady zůstal viset.

Okap nebyl ani metr daleko. Dobře. To by mohlo jít. Chyť se nového klínu oběma rukama, opatrně se zhoupni, levou rukou se zachyť okapové roury a po-

tom už by ses k ní mohl přitáhnout. Pak už to bude jen –

Holub byl nervózní. To je pro holuby základní stav bytí. Přesně v tom okamžiku se rozhodl, že odhodí zbytečnou zátěž.

No... dobrá. Oprava: Noční poutník svíral oběma rukama klín, který byl náhle *velmi kluzký*.

K sakru.

Protože nervozita putuje mezi holuby rychleji než naháč ženským klášterem, ozvala se vzápětí salva vlhkého pleskání.

Jsou chvíle, kdy vám fráze „lepší už to nebude“ rozhodně na mysli nevytane.

Najednou se ze dvora ozval hlas: „Kdo je to tam nahoře?“

Díky, milé kladívko. Nejspíš mě nevidí, ujišťoval se. Lidé, kteří se dívají z dobře osvětleného dvora, mají noční vidění v troskách. Teď ovšem vědí, že jsem tady.

No... dobrá.

„Dobrá, načapal jste mě, šéfiku,“ zavolal směrem dolů.

„Zloděj, co?“ řekl hlas dole.

„Ničeho jsem se ani nedotk, šéfiku. Ale šiklo by se, kdyby mi někdo Helfnul.“

„Jsi z cechu zlodějů? Používáš jejich slang.“

„To teda ne, šéfiku. Já vždycky používal slovo šéfiku, šéfiku.“

Z polohy, v níž visel, nebylo právě snadné podívat se dolů, ale zvuky zdola naznačovaly, že se tam shromažďují podkoní a vozkové, kteří právě nebyli ve službě. To věci rozhodně neprospěje. S většinou lu-

pičů se tihle vozkové potkali na opuštěných cestách, kde se málokterý lump unavoval zženštilými frázemi typu „peníze nebo život!“ Když byl některý z nich chycen, lidé šťastně zkombinovali pomstu a spravedlnost s šikovným kusem olověné trubky.

Nějakou dobu pod sebou slyšel dohadování a jak se zdálo, nakonec přítomní došli k jakémusi rozhodnutí.

„Dobrá, pane poštovní lupiči,“ zahlaholil dole bodrý hlas. „Takže my teď uděláme tohle, slyšíte? My teď pudeme do baráku a spustíme vám lano, jasný? Moh by se k vám někdo zachovat líp?“

„No, to nemoh, šéfiku.“

Nebyla to ta správná bodrost. Byla to stejná bodrost, jako je kamarádství ve větě: „Díváš se na mě, kámo?“ Cech zlodějů platil dvacetitolarovou prémie za každého nelicencovaného zloděje, kterého někdo dopadl a předal. Jen za živého, pravda, ale existovaly desítky způsobů, jak člověka udržet naživu, i když ho dav vlekl po dlažbě a bušil do něj. Podíval se nahoru. Přímo nad sebou viděl okno malého bytu, který tady měl k dispozici vrchní pošt mistr.

No... dobrá.

Ruce a nohy mu začínaly tuhnout a současně bolet. Slyšel uvnitř budovy chřestění velkého nákladního výtahu, pak zvuk otvíraného poklopu a kroky na střeše. Vzápětí mu o ruku zavadil konec lana.

„Chyť se, nebo spadni,“ ozval se mu nad hlavou nějaký hlas, když na okamžik zaváhal a nechtyl se konce lana hned. „Ono to nakonec stejně bude jedno.“ Shora se ozval smích.

Muži zatáhli za lano. Postava na jeho konci se

zakývala ve vzduchu, několikrát vykopla nohama a zhoupala se daleko od budovy. Těsně pod okapem se ozval zvuk tříštěného skla. Konec lana, který se objevil nad okrajem střechy, byl prázdný.

Muži ze záchranné skupiny se užasle rozhlíželi jeden po druhém.

„Dobrá, vy dva, jeden okamžitě k předním a druhý k zadním dveřím!“ prohlásil jeden z vozků, kterému to myslelo poněkud rychleji. „Nadběhněte mu! Sjedzte dolů výtahem! A my ostatní... my ho vykouříme, vezmeme to patro po patru!“

Rozeběhli se zpět ke schodům do budovy. Když probíhali chodbou v nejvyšším patře, otevřely se jedny z dveří a z nich vystrčil hlavu muž v županu. Užasle se na ně podíval a vyštěkl: „Co tady, k čertu, všichni děláte? No tak za ním, chyťte ho!“

„Ale? A co vy jste zač?“ zeptal se jeden z podkoních a zpomalil.

„To je pan Vlahouš von Osrat, to je von!“ ozval se jeden kočí v pozadí skupinky. „To je vrchní poštministr!“

„Někdo mi vpadl do pokoje oknem, dopadl přímo mezi- tedy, chtěl jsem říci, dopadl přímo na mě!“ zvolal popuzeně muž v županu. „Pak se dal na útěk chodbou! Deset tolarů muži, který ho chytí. A jmenuji se Rosret.“

To by jistě uvedlo divoké pronásledování ihned znovu do chodu, kdyby tvrdohlavý podkoní neprohlásil podezřívavým hlasem: „Hele, řekněte slovo šéfiku!“

„Vo co ti de?“ podíval se na něj nevrle vozka.

„No, mně se zdá, že tamten chlápek měl podobnej hlas a tendle je navíc celej udejchanej!“

„Ty jsi ale pitomec!“ rozčílil se vozka. „Je to vrchní pošťák! Dyť ten má vocáď vlastní klíč! Má klíče vod každějch podělanejch dveří v tomdle baráku! Proč by se asi chtěl vloupat do svý vlastní pošty?“

„A já bych řek, že bysme se do toho pokoje měli podívat,“ trval tvrdohlavě na svém podkoní.

„Jo? A *já* bych zase řek, že jestli pan Rosret dělal ve svém pokoji něco tak namáhavýho, že se při tom zadejchal, tak je to jenom jeho věc,“ utrl se na něj vozka a obdařil Vlahoše významným mrknutím. „A taky bych řek, že v týdle chvíli vode mě zdrhá chlap za deset toláčů, páč ty seš natvrdlej. Promiňte, pane,“ obrátil se k Vlahošovi. „Von je tady novejš a nemá žádný manýry. Takže už vás nebudeme vyrušovat, pane,“ dodával kočí a prsty naznačil cosi, co považoval za salutování. „Takže se ještě jednou moc omlouvám za všechny nepřijemnosti, keré sme vám způsobili. A teď sebou hodťte, vy lemplové!“

Když zmizeli za rohem chodby, vrátil se Vlahoš do svého pokoje a pečlivě za sebou zajistil dveře.

Dobrá, koneckonců, v něčem *byl* dobrý. Ta slova, která mu jakoby neopatrně uklouzla a jimiž naznačil, že má ve svém pokoji ženu, tomu dodala ten pravý nádech věrohodnosti. A koneckonců, on přece *byl* vrchním poštmistrem a *měl* od všeho klíče.

Do svítání zbývala sotva hodina. Teď už znovu neusne. To už může vstát i oficiálně a jen posílit všeobecné přesvědčení o své pracovní horlivosti.

Mohli mě taky z té stěny rovnou sestřelit, pomyslel si, když si vybíral čistou košili. Taky ho tam mohli nechat viset a vsázet se o to, jak dlouho bude trvat,

než spadne, což by bylo přesně v duchu ankh-morporských zvyklostí. Měl skutečně velké štěstí, že se rozhodli uštědřit mu několik zasloužených ran, než ho vhodí do cechovní poštovní schránky. A štěstí přejí připraveným –

Ozvalo se energické, ale přesto svým způsobem uctivé zaklepání na dveře.

„Nejste náhodou v nějakém... nevhodném stavu, pane Rosrete?“ zaduněl hlas na chodbě.

Bohužel ano, pomyslel si Vlahoš, ale odpověděl: „Jen pojd' dovnitř, Grácie.“

Když Grácie vešla, prkna v podlaze zapraštěla a nábytek na druhé straně místnosti se rozdrnčel.

Grácie byla golem, muž z jílu (a protože se v tom směru nikdo s nikým nepřel, mohla to být i žena z jílu), zhruba dva metry vysoký. Ona – podívejte, je nemyslitelné, abyste tvoru se jménem Grácie říkali „to“, a zájmeno „on“ tady prostě nebylo na místě – na sobě měla modré, opravdu rozměrné šaty.

Vlahoš potřásl hlavou. Celá ta hloupá věc byla skutečně jen otázkou etikety. Slečna McArátová, která vládla přepážkám poštovního úřadu železnou pěstí a plícemi se silou vichru, protestovala proti tomu, aby dámské toalety uklízel a čistil golem-muž. Vlahoš nepochopil záhadný proces, kterým slečna McArátová došla k poznání, že golemové jsou muži od přírody a ne jen ze zvyku, ale věděl, že s lidmi jako ona je zbytečné se hádat.

A tak se golem s použitím jedněch rozměrných šatů z květovaného plátna změnil natolik v ženu, že to slečně McArátové stačilo. Zvláštní na tom bylo, že Grácie se teď jakýmsi zvláštním způsobem stala že-

nou. Nešlo jen o ty šaty. Měla sklony trávit dost času s děvčaty od přepážek a ty ji na oplátku přijaly do svého sesterstva, bez ohledu na to, že vážila skoro půl tuny. Půjčovaly jí dokonce své módní časopisy, i když bylo těžké si představit, co návody na péči o pleť v zimním období říkají někomu, komu je přes tisíc let a jehož oči planou jako dva otvory do žhnoucí pece.

A teď se ho dokonce ptala, jestli není v nějakém nevhodném stavu.

Přinesla mu šálek čaje. A městské vydání *Komety*, stále ještě vlhké z tiskařského lisu. Oboje mu velmi pečlivě položila na stůl.

A... oh, bohové! Je tady jeho obrázek! Skutečný obrázek v novinách! On a Vetinari a několik významných představitelů města a všichni se dívají vzhůru na velký nový lustr! Jemu se podařilo v pravý okamžik pohnout, takže byl na obrázku mírně rozmazaný, ale pořád ještě poznával tvář, která se na něj každé ráno dívala při holení ze zrcadla. Odsud až do Genovy žili lidé, kteří byli mužem s touhle tváří důmyslným způsobem oklamáni, ošizeni, podvedeni, obalamuceni či napáleni. Jediná věc, kterou nespáchal, bylo oblafnutí, protože si nebyl jistý, jak se to vlastně dělá.

Měl sice onu příhodnou anonymní tvář, která lidem připomínala desítky jiných tváří, ale i tak bylo hrozné vidět svůj obličej takhle přišpendlený v denním tisku. Někteří lidé si mysleli, že by jim jejich portrét mohl sebrat duši, ale Vlahoš v tomto okamžiku myslel spíše na svou svobodu.

Vlahoš von Rosret, pilíř společnosti. Cha...

Pak ho něco přinutilo podívat se na obrázek zblíz-

ka. Kdo je ten chlápek za ním? Vyhlížel Vlahošovi přes rameno. Tučná tvář, malá bradka, podobná té, jakou nosil lord Vetinari, ale zatímco ta Patricijova byla pečlivě upravená, vousy na tváři neznámého muže vypadaly spíše jako výsledek nedbalého holení. To bude asi někdo z banky, ne? Bylo tam tolik lidí, tolik tváří, takový počet rukou, s nimiž bylo třeba si potrást, a všichni chtěli být na obrázku. Ten člověk vypadal jako hypnotizovaný, ale to se občas lidem stává, když někdo dělá jejich obrázek. Jen další host v nějaké další funkci...

Obrázek umístili na první stránku, protože někdo došel k názoru, že hlavní článek o krachu další banky a o tom, jak se dav rozzuřených klientů pokusil pověsit jejího ředitele na pouliční lucernu, si žádný obrázek nezaslouží. Kdyby měl vydavatel dost všeobecné slušnosti a dal do novin obrázek té pohnuté události, tak by proslunil den většiny občanů města. Ale kdež! Musí to být právě obrázek toho zatraceného Vlahoše von Rosreta!

A jakmile bohové jednou zaženou člověka do pout, nemohou nepodlehnout pokušení vychutnat si ještě jeden úder blesku. Na stejné straně, ale o něco níž, byl titulek PADĚLATEL ZNÁMEK BUDE VISET. Chystají se popravít Výrohoře Jamníka. A za co? Za vraždu? Za to, že byl notorický lichvář? Ne, jenom za to, že padělal pár stovek aršíků známek. A navíc to byla opravdu skvělá práce. Městská hlídka by na to nikdy nepřišla, kdyby její muži nevletěli do Jamníkova podkrovního pokojíku a nenašli tam půl tuctu aršíků půlpencových červených, které tam pověsil na šňůru, aby oschly.

A Vlahoš svědčil přímo u soudu. Musel. Byla to jeho občanská povinnost. Padělání známek se považovalo za stejně těžký zločin jako padělání mincí a on se tomu nemohl vyhnout. Byl přece jen vrchním poštmistrem a ve zdejší společnosti tedy velmi vážnou a respektovanou osobou. Byl by se cítil o něco lépe, kdyby ten muž klel nebo na něj vrhal zlé pohledy, ale on jen seděl na lavici obžalovaných, ztracená malá postavička s načepýřeným řídkým vousem, a tvářil se zmateně.

Padělal půlpencové známky, to je fakt. To by člověku vážně zlomilo srdce. Možná dělal i známky větší hodnoty, ale co za člověka je ochotno tolik riskovat kvůli půlpenci? Výrohoř Jamník takový byl, a tak teď seděl v Pakráci, v kobkách pro odsouzence, a zbývalo mu pouhých několik dnů, během nichž mohl uvažovat o svém krutém osudu. Pak ho vyvedou ven, aby si zatančil konopnou čtverylku.

Já tam taky byl a taky se mi to stalo, pomyslel si Vlahoš. Všechno zčernalo – a pak jsem dostal úplně nový život. Nikdy mě ale nenapadlo, že být jedním z předních občanů bude tak zlé.

„Ehm... díky, Grácie,“ obrátil se k postavě, která se nad ním tyčila.

„Máte teď schůzku s lordem Vetinarim,“ sdělil mu golem.

„Jsem si jistý, že nemám.“

„Venku jsou dva strážníci, kteří si jsou naprosto jistí, že máte, pane Rosrete,“ zaduněl golemův hlas.

Aha, pomyslel si Vlahoš. Jednu z *těchhle* schůzek.

„A ta schůzka má být v tomto okamžiku, že?“

„Ano, pane Rosrete.“

Vlahoš se chopil kalhot a jakési zbytky jeho výchovy ho přinutily zaváhat. Podíval se na horu modrého plátna, která se před ním vypínala.

„Dovolíš?“

Grácie se otočila.

Je to půltuna pálené hlíny, pomyslel si Vlahoš mrzutě, když na sebe spěšně házel šaty. Ale nepřítelnost je nakažlivá.

Dokončil oblékání a seběhl po zadním schodišti na poštovní dvůr, který mu před necelou půlhodinou hrozil tím, že se stane místem jeho posledního odpočinku. Právě vyjíždělo Quirmské kyvadlo a Vlahoš vyskočil na kozlík vedle kočího, kývl mu hlavou na pozdrav a vezl se v přepychu po Proti-směrné Broad Wayi, aby po chvíli seskočil u hlavní brány do paláce.

Když spěchal nahoru po schodišti, pomyslel si, že by bylo hezké, kdyby bylo jeho lordstvo ochotno pocho-pit myšlenku, že schůzka je něco, co obvykle nepořá-dá jedna osoba. Ale Vetinari byl, koneckonců, přece jen tyran. A i tyraní potřebují aspoň *nějakou* zábavu.

Važuzel, Patricijův sekretář, čekal u dveří do ovál-né kanceláře a rychle dovedl Vlahoše na jeho místo v křesle před Vetinariho psacím stolem.

Po devíti vteřinách pilného psaní zvedl lord Vetinari hlavu od svých papírů.

„Ach, pan Rosret,“ řekl. „Dnes nemáte své zlaté šaty?“

„Jsou v čistírně, pane.“

„Doufám, že váš den byl příjemný. Tedy až do této chvíle?“

Vlahoš se rozhlédl kolem a v duchu se rychle probíral všemi drobnými problémy, které poštovní úřad v posledních dnech měl. S výjimkou Važuzla, který stál vedle svého pána s výrazem uctivé ostražitosti, byli sami.

„Podívejte, mohu všechno vysvětlit,“ řekl nakonec.

Lord Vetinari pozvedl jedno obočí s výrazem člověka, který našel ve svém zeleninovém salátu housenku a teď zvedá zbývající salátové listy.

„Buďte tak laskav,“ řekl.

„Dali jsme se tak trochu unést,“ začal Vlahoš. „Byli jsme ve svých nápadech asi příliš kreativní. Postarali jsme se, aby se v poštovních schránkách usadily promyky, které měly vyhubit přemnožené hady...“

Lord Vetinari mlčel.

„Ehm... připouštím, že ty jsme tam nasadili my, protože měly snížit množství žab...“

Lord Vetinari se opakoval.

„No... a žáby tam personál začal pěstovat proto, aby požíraly slimáky, kteří slintali na zásilky...“

Lord Vetinari se neměl k řeči.

„No... ale musím při vší úctě zdůraznit, že slimáci našli do schránek sami od sebe, protože tam ožírali lepidlo na známkách,“ pokračoval Vlahoš, který si uvědomoval, že začíná zadrhávat.

„Výborně, alespoň jste si ušetřili potíže, které by vznikly, kdybyste se ve schránkách museli usadit sami,“ prohlásil lord Vetinari mírně pobaveně. „Jak sám naznačujete, byl by tady přísnou logiku nahradil selský rozum někoho, kdo má inteligenci, dejme tomu, průměrné slepice. Ale to není důvod, proč jsem vás sem dnes pozval.“

„Jestli je to kvůli těm známkám, na nichž bylo lepidlo se zelnou příchutí, tak –“ začal Vlahoš.

Vetinari ho zarazil mávnutím ruky. „To byla zábavná nehoda,“ prohlásil. „Ale pokud vím, tak na to nikdo nezemřel.“

„Ehm... tak tedy jde o tu druhou emisi padesátipencových známek?“ zkoušel to dál Vlahoš.

„Mluvíte o té, které se říká ‚Milenci‘?“ řekl Vetinari. „Liga pro mravnost si mi stěžovala, to je pravda, ale –“

„Náš výtvarník si neuvědomil, co vlastně kreslí! On o zemědělství skoro nic neví! Myslel si, že ten mladý pár seje semení!“

„Ehm,“ pravil Vetinari. „Ale jak jsem si zjistil, tahle pohoršující záležitost je vidět jen skutečně velmi dobrým zvětšovacím sklem, což znamená, že ono proklamované pohoršení si většina pohoršených musela přivodit sama.“ Po tváři mu přeběhl jeden z jeho kratičkových, mírně děsivých úsměvů. „Dozvěděl jsem se, že těch několik exemplářů, které kolují mezi filatelisty, jsou nalepeny na čistou, tedy neorazítkovanou hnědou obálku.“ Podíval se do Vlahošovy tváře, která najednou ztratila jakýkoliv výraz, a povzdechl si. „Řekněte mi, pane Rosrete, chtěl byste si vydělat opravdu *pořádné* peníze?“

Vlahoš se nad tím na okamžik zamyslel a pak velmi opatrně odpověděl: „A co se mi stane, když řeknu ano?“

„Začnete novou etapu svého života a kariéry, která pro vás bude současně výzvou i velkým dobrodružstvím, pane Rosrete.“

Vlahoš si nejistě poposedl. Nepotřeboval se ohlí-

žet, aby věděl, že teď už někdo bude stát u dveří. Někdo mohutný, ale v žádném případě tlustý, muž, který na sobě bude možná mít levný černý oblek, ale rozhodně žádný smysl pro humor.

„A jen tak, v rámci debaty, co se stane, když řeknu ne?“

„Můžete odejít tamtěmi dveřmi, a už o té věci nebudeme nikdy mluvit.“

„Támhleťmi dveřmi, myslíte?“ ujišťoval se Vlahoš, vstal a ukázal prstem.

„Přesně tak, pane Rosrete.“

Vlahoš se obrátil k Važuzlovi. „Mohl bych si půjčit vaši tužku, pane Važuzle? Děkuji.“ Přešel ke zmíněným dveřím a otevřel je. Pak v divadelním gestu přiložil jednu ruku k uchu a vhodil za ně tužku.

„Tak se mrkneme, jak hluboko bych le –“

Ťuk! Tužka dopadla na podlahu a kousek se odkutálela po normálních, na první pohled pevných parketách.

„Nebývala tady hluboká jáma, která měla na dně množství ostrých kůlů?“ řekl nejistě.

„Vůbec nechápu, jak vás mohlo něco takového napadnout,“ potřásl hlavou lord Vetinari.

„Jsem si jistý, že tady byla,“ trval na svém Vlahoš.

„Netušíte, Važuzle, jak mohl pan Rosret přijít na to, že tady za těmi dveřmi bývala hluboká jáma plná zahrocených kůlů?“ obrátil se Vetinari užasle ke svému tajemníkovi.

„Nemám nejmenší představu, jak ho něco takového mohlo napadnout, můj pane,“ zamumlal Važuzel.

„Víte, jsem na poštovním úřadě velmi šťastný,“

řekl Vlahoš a uvědomil si, že to vypadá, jako by se omlouval.

„O tom nepochybuji, pane Rosrete. Jste skutečně skvělý vrchní poštovní mistr,“ přikývl Vetinari. Obrátil se k Važuzlovi. „Dobrá, takže když jsem hotov s tímhle, měl bych se věnovat tomu, co přišlo v noci z Genovy,“ dodal a pečlivě poskládal dopis do obálky.

„Jistě, můj pane,“ odpověděl Važuzel.

Tyran ankh-morporský se znovu sklonil ke své práci. Vlahoš nepřítomně pozoroval, jak Vetinari vzal ze zásuvky stolu malou, ale na pohled těžkou skříňku, vytáhl z ní tyčinku černého pečetního vosku a se soustředěním, které přivádělo Vlahoše k zuřivosti, ho nahřál a nakapal na obálku.

„To je všechno?“ zeptal se.

Vetinari zvedl oči a zdálo se, že je překvapen tím, že tady Vlahoše ještě vidí. „No ano, pane Rosrete. Můžete odejít.“ Odložil tyčinku vosku a ze skříňky vytáhl černý pečetní prsten.

„Víte, myslel jsem, že... objevil se nějaký problém, pane?“

„Ale vůbec ne. Stal se z vás příkladný občan, pane Rosrete,“ odpověděl Vetinari a pečlivě otiskl do chladnoucího vosku velké V. „Každý den vstáváte v osm a o třicet minut později už sedíte za svým psacím stolem. Přeměnil jste poštovní úřad z neřešitelného problému v hladce fungující stroj. Platíte daně a malí ptáčci mi zašvitořili, že se na vás sází jako na příštího představeného cechu obchodníků. Skvělá práce, pane Rosrete!“

Vlahoš vstal a chtěl odejít, pak ale přece jen zava-

hal. „A co je špatného na představeném cechu obchodníků?“ zeptal se.

Pomalu, s ostentativní trpělivostí, vrátil Vetinari prsten zpět do skříňky a skříňku zase do zásuvky. „Asi jsem vám nerozuměl, pane Rosrete.“

„Já jen proto, že jste to řekl, jako kdyby na tom něco nebylo v pořádku,“ vysvětloval Vlahoš.

„To se mi ale vůbec nezdálo,“ zavrtěl Vetinari hlavu a podíval se na svého tajemníka. „Použil jsem snad modulaci hlasu, která by něco takového naznačovala, Važuzle?“

„Rozhodně ne, můj pane. Často jsem vás slyšel říkat, že členové cechu, obchodníci a kupci, jsou páteří města,“ odpověděl Važuzel a vytahoval ze skříně silný pořadač.

„Dostal bych skoro zlatý řetěz,“ řekl Vlahoš.

„Dostane skoro zlatý řetěz, Važuzle,“ komentoval to Vetinari a hleděl si nového dopisu.

„A co je na tom špatného?“ dotazoval se Vlahoš.

Vetinarimu se na tváři znovu objevil dokonale zinscenovaný výraz nechápavosti. „Cítíte se dobře, pane Rosrete? Zdá se, že vám nějak neslouží sluch. A teď běžte. Hlavní pošta otvírá za deset minut a nepochybují o tom, že byste rád šel vzorem svému personálu, ostatně jako vždy.“

Když Vlahoš odešel, položil tajemník objemné desky před Vetinariho. Složka byla označena nápisem „Albert Třpytk/Vlahoš von Rosret“.

„Díky, Važuzle, ale proč to?“

„Rozsudek smrti vyneseny nad Albertem Třpytkou je pořád ještě platný, můj pane,“ zamumlal Važuzel.

„Aha, chápu,“ přikývl lord Vetinari. „Napadlo vás, že by nebylo od věci, kdybych panu Rosretovi nenápadně naznačil, že pod svým *nom de félonie*, Albert Třpytko, by pořád ještě mohl být oběšen? Vy si myslíte, že bych mohl nadnést, že by stačilo informovat noviny o tom, jaký jsem utrpěl šok, když jsem čirou náhodou zjistil, že náš urozený pan Rosret není nikdo jiný než mistrovský zloděj, padělatel a podvodník, který obíral důvěřivce, během let si přivlastnil statisíce tolarů, okrádal banky a mnoho poctivých obchodů proměnil v krach? Máte dojem, že bych mu mohl pohrozit tím, že pošlu některé ze svých nejspolehlivějších úředníků, aby provedli audit v účetnictví pošty, a že si mohu být jistý, že by tam naši úředníci našli důkazy rozsáhlé a snadno prokazatelné zpronevěry? Předpokládáte, že by mohli zjistit, například, že chybí celý penzijní fond poštovního úřadu? Jste přesvědčen, že bych měl světu sdělit, jak jsem se při tomto zjištění zhrozil, a také to, že ten příšerný Rosret unikl katově oprátce díky pomoci osob nám zcela neznámých? Zkrátka a dobře si myslíte, že bych mu měl vysvětlit, jak snadno mohu srazit člověka tak hluboko, že jeho bývalí kamarádi by si museli kleknout, aby na něj mohli plivnout? To je to, co mi tady naznačujete, Važuzle?“

Tajemník upíral oči ke stropu. Zatímco lord Vetinari se vrátil ke své práci, Važuzlovy rty se nehlukně pohybovaly. Nakonec spustil oči ze stropu a řekl: „Ano, můj pane. To by byl tak nějak vyčerpávající výčet, řekl bych.“

„Hm, ale existují různé způsoby, jak muže natáhnout na skřípec, Važuzle.“

„To myslíte buď obličejem dolů, nebo obličejem nahoru, pane?“

„Díky, Važuzle, dobře víte, jak si cením vašeho kultivovaného nedostatku představitivosti.“

„Jistě, pane. Děkuji vám, pane.“

„Abych řekl pravdu, Važuzle, můžete ho taky nechat, aby si postavil svůj vlastní skřípec a sám si jej pak ještě přitáhl.“

„Nejsem si jistý, že vám teď tak docela rozumím, pane.“

Lord Vetinari odložil pero. „Musíte vzít v úvahu psychologii každého jednotlivce, Važuzle. Každého člověka si můžete představit jako určitý zámek, ke kterému někde existuje klíč. Já v pana Rosreta vkládám v nastávajících rozepřích velké naděje. Dokonce ještě teď má neselhávající instinkt zločince.“

„Jak si tím můžete být tak jistý, pane?“

„Víte, je tady celá řada drobných známek, které to potvrzují, Važuzle. Ale řekl bych, že právě teď je nejpresvědčivější to, že právě odešel s vaší tužkou.“

Proběhlo několik schůzí. Schůze byly vždycky. A byly nudné, což je jeden z důvodů, proč schůze vlastně byly. Nuda miluje společnost.

Poštovní úřad to dotáhl daleko i v geografickém slova smyslu. Dorazil na různá místa. Přibyl tam. Teď ta místa požadovala personál a rozpisy služeb a platy a penze a stavební údržbu a uklízeče, kteří by tam pracovali přes noc, a soupis inventáře a kázeň a investice a tak dále a tak dále...

Vlahoš sklíčeně pohlížel na dopis od paní Estressy Kvoklové ze Sdružení za stejná práva nestejných

výšek. Jak se zdálo, tak poštovní úřad nezaměstnával dost trpaslíků. Vlahoš poukázal, podle něj celkem logicky, na to, že každý třetí zaměstnanec pošty je trpaslík. Ona mu odpověděla, že v tom nespočívá daný problém. Ten spočívá v tom, že průměrný trpaslík má necelé dvě třetiny výšky průměrného člověka a poštovní úřad, jako zodpovědná autorita, by měl zaměstnat na každého člověka jeden a půl trpaslíka. Poštovní úřad musí směrem k trpasličí komunitě vztáhnout vstřícnou ruku, psala paní Kvoklová.

Vlahoš zvedl dopis mezi prstem a ukazovákem a upustil ho na podlahu. Spíš *spustit* vstřícnou ruku, paní Kvoklová, *spustit*.

Také tam bylo něco o základních hodnotách. Povzdechl si. Až tak daleko to došlo. Byl zodpovědnou autoritou a lidé vůči němu mohli bezostyšně používat i takové výrazy jako „základní hodnoty“.

Přesto byl Vlahoš ochoten věřit tomu, že existují lidé, kteří nacházejí tiché uspokojení v rozjímání nad sloupci údajů. On mezi ně ale nepatřil.

Už uběhly celé *týdny* ode dne, kdy navrhnul nějakou novou poštovní známku. A ještě mnohem déle od chvíle, kdy zažil to příjemné mravenčení, ten pocit, že se vznáší, protože se na obzoru rýsuje další mazaný plán, bouda, díky níž doběhne někoho, kdo se chystá doběhnout jej.

Všechno bylo tak... důstojné. A únavné.

Pak si vzpomněl na dnešní ráno a usmál se. Dobrá, uvízl tam, ale bratrstvo nočních stavbylzců považovalo budovu poštovního úřadu za zvláštní výzvu. A nakonec se z celé ošemetné situace přece jen dokázal vymluvit. Vzato kol a kolem, bylo to vítěz-

ství. A právě tam, ve chvílkách mezi záchvěvy strachu, měl znovu pocít, že žije a vznáší se.

Těžké dunění na chodbě signalizovalo, že se blíží Grácie s jeho dopolední svačinou. Vstoupila se skloněnou hlavou, aby se vyhnula futru, a s obratností obrovské hmoty, která vládne dokonalou koordinací pohybů, položila šálek s podšálkem na stůl, aniž se hladina pohnula. Pak řekla: „Kočár lorda Vetinariho čeká venku, pane.“

Vlahoš si byl jistý, že v posledních dnech Gráciin hlas nabírá na výšce a začíná stoupat k sopránu.

„Ale vždyť jsem u něj byl před hodinou! Tak na co čeká ten kočár?“

„Na vás, pane.“ Grácie vysekla malé pukrlátko, a když vysekne malé pukrlátko golem, *uslyšíte* to.

Vlahoš vyhlédl z okna. Před budovou poštovního úřadu stál černý kočár. Vedle se opíral kočí a vychutnával si cigaretu.

„A řekl, že máme schůzku?“ zeptal se Vlahoš.

„Kočí povídal, že mu řekli, aby čekal,“ odpověděla Grácie.

„Ha!“

Grácie vysekla další pukrlátko a vyšla z místnosti.

Když za ní zapadly dveře, obrátil Vlahoš znovu svou pozornost k hromádce papírů v krabici s doručenou poštou. Horní list nezanedbatelně silného štůsku byl nadepsán: „Zápis ze zasedání podvýboru zástupců vedení regionálních poštovních úřadů ze dne...“, ale vypadal spíše jako zápis z celého roku.

Zvedl šálek s čajem. Byl na něm vytištěn nápis: NEMUSÍTE BÝT ŠÍLENÍ, ABYSTE TU MOHLI

PRACOVAT ALE JE TO LEPŠÍ! Chvilí se na nápis díval, pak nepřítomně uchopil silné černé pero a udělal čárku mezi slovy „pracovat“ a „ale“. Také přeškrtl vykřičník na konci věty. Nenáviděl maniakální, až zoufalý optimismus onoho interpunkčního znaménka. Znamenalo to: Nemusíte být šílení, abyste tady mohli pracovat. *My* už se o to postaráme!

Přinutil se přečíst zprávu a uvědomil si, že jeho oči v sebeobraně přeskakují celé odstavce.

Pak se pustil do týdenních hlášení okresních pošt. Po nich se před ním rozprostřely celé akry slov od Výboru pro pracovní úrazy, nehody a zdravotnictví.

Občas se Vlahoš zadíval na svůj hrnek.

V jedenáct dvacet zazvonil budík na jeho stole. Vlahoš vstal, zasunul židli pod stůl, přešel ke dveřím, napočítal do tří, otevřel je a pozdravil: „Nazdar, Ryšamone.“ Do místnosti téměř neslyšně vřápl prastarý kocour, který byl součástí poštovního inventáře. Vlahoš pomalu napočítal do devatenácti, zatímco kocour konal svou okružní cestu místností, a když pak ryšavé zvíře znovu vyplulo na chodbu, rozloučil se s ním přívětivým: „Tak se měj, Ryšamone.“ Pak zavřel dveře a vrátil se ke stolu.

Právě jsi otevřel dveře staré kočce, která už zapomněla, že se může některým věcem také vyhnout, pomyslel si, když znovu nařizoval budík. A děláš to každý den. Myslíš, že takhle se chová příčetný člověk? Pravda, je smutné dívat se, jak celé hodiny stojí s hlavou opřenou o židli, dokud židli někdo neodstrčí, ale jsi to *ty*, kdo den co den vstane a tu židli mu z cesty odstraní. To s člověkem udělá poctivá práce.

To je fakt, ale nepoctivá práce mě málem dostala na šibenici! odporoval sám sobě.

Dobrá, ale oběšení trvá jen několik minut. A Výbor penzijního fondu se bude scházet věčně! Je to tak nudné! *Jsi spoután pozlacenými řetězy!*

Nakonec Vlahoš stejně skončil u okna. Vozka s chutí pojídal sušenky. Když zahlédl Vlahoše, přátelsky na něj zamával.

Vlahoš od okna téměř uskočil. Usedl zpět ke stolu a dal se do podepisování žádanek typu FG/2 a vydržel u toho bez přestávky celých patnáct minut. Pak vyšel na chodbu, která se na jednom konci otvírala do velké haly a podíval se dolů.

Slíbil, že zařídí, aby se vrátily oba obrovské lustry, a ty teď skutečně visely ze stropu a zářily jako soukromá galaxie hvězd. Dlouhý vyleštěný pult s přepážkami se leskl v celé své nablýskané kráse. A všude bylo slyšet tichý bzukot cílevědomé a všeobecně efektivní činnosti.

Dokázal to. Všechno to fungovalo. Začal to být skutečný poštovní úřad. A přestala to být zábava.

Sešel dolů do třídírny, zastavil se v pošťácké šatně a dal si tam šálek dobrého čaje, černého jako dehet, v bodré společnosti. Prošel zájezdní dvůr s postávajícími dostavníky, a ještě chvíli se tak pletl do cesty lidem, kteří se pokoušeli dělat svou práci. A nakonec se vrátil do své kanceláře, shrbený pod tíhou každodenní šedivé jednotvárnosti.

Pak se náhodou podíval z okna, jak by to ostatně mohl udělat každý druhý. Kočí obědval! Dával si do nosu! Postavil si na dláždění malé skládací křesílko a jídlo měl položeno na skládacím stolečku! Dal si

obrovský slaný koláč se zapečeným vepřovým a pivo!
A na tom zatraceném stolku měl dokonce malý bílý
ubrousek!

Vlahoš seběhl po hlavním schodišti jako šílený
stepař, proběhl hlavní halou a vyřítil se dvojitými
dveřmi na ulici. V jednom jediném neobyčejně doko-
nale využitém okamžiku zmizelo křesílko, stolek,
oběd a dokonce i bílý ubrousek v nějaké nenápadné
schránce v kočáře a kočí stál u pohostinně otevře-
ných dvířek.

„Podívejte, o co se tady jedná?“ zeptal se udýcha-
ný Vlahoš. „Nemám celý den –“

„Ale, to je pan Rosret!“ ozval se z nitra kočáru
Patricijův hlas. „Tak si nastupte. Děkuji vám, Doma-
byle, paní Opulentová už bude čekat. No tak si po-
spěšte, pane Rosrete! Já vás nesním! Právě jsem měl
docela dobrý sýrový chlebiček.“

Co se může stát, když se pokusím zjistit, o co jde?
Tohle je otázka, po níž v průběhu staletí zůstalo snad
ještě více jizev než po „Když si jednu dám, nikomu
to neublíží,“ nebo „Nic se nemůže stát, když to děláš
jenom ve stoje.“

Vlahoš vstoupil do stínů. Dveře za ním zapadly
a on se prudce otočil.

„Ale prosím vás,“ ozval se lord Vetinari. „Jsou jen
zavřené, ne *zamčené*, pane Rosrete. Uklidněte se.“
Vedle Vetinariho seděl Važuzel s velkým koženým
vakem na kolenou.

„Co vlastně chcete?“ neudržel se Vlahoš.

Lord Vetinari pozvedl obočí. „Já? Nic. Co chce-
te *vy*?“

„Cože?“

„Byl jste to přece vy, kdo nastoupil do mého kočáru, pane Rosrete.“

„Ano, ale řekli mi, že čeká venku!“

„A kdyby vám byl někdo řekl, že je černý, tak byste taky považoval za nutné něco s tím dělat? Dvěře jsou támhle, pane Rosrete.“

„Ale stál jste tady celé dopoledne!“

„Je to veřejná ulice, pane,“ sdělil mu blahosklonně Patricij. „A teď už si konečně sedněte. Tak.“

Kočár sebou trhnul a dal se do pohybu.

„Jste nějaký neklidný, pane Rosrete,“ pokračoval Vetinari. „Nedbáte příliš na vlastní bezpečnost. Život ztratil svou šťávu, co?“

Vlahoš neodpověděl.

„Promluvme si o andělech,“ pokračoval Patricij.

„A já, tak tohle už znám,“ přerušil ho trpce Vlahoš. „To je to, na co jste mě dostal, potom, co jsem byl oběšen –“

Vetinari znovu pozvedl obočí. „Myslím, že jste zjistil, že jen *skoro* oběšen. Měl jste ale opravdu na kahánku.“

„Na tom nezáleží! Pověsili mě! A nejhroznější na tom bylo, když jsem zjistil, že tomu v *Pakrácké polnici** věnovali jenom dva odstavečky! Dva odstavce věnované celému životu plnému vynalézavých, neotřelých, geniálních zločinů, provedených bez nejmen-

* Pozn. aut.: *Jedná se o periodikum vydávané po celých Stoských pláních a proslulé svým neutuchajícím zájmem o vraždy (nejlépe děsivé), soudní procesy, útoky z vězení a všeobecně o svět, který bývá ohraňován žlutou černou páskou nebo ještě lépe křídovým obrysem. Je velmi populární.*

šího násilí? Mohl bych sloužit jako vzor dětem! První stranu obsadil příběh o Dyslektickém abecedním vrahovi a tomu se přitom podařilo zvládnout jen A a V!“

„Přiznávám, že se opravdu zdá, že když někdo není nalezen ve třech uličkách současně, nejedná se podle vydavatele o ten správný zločin, ale taková už je cena za to, že máme svobodný tisk. A nám oběma vyhovuje, že odchod Alberta Třpytky z tohoto světa byl tak málo... zapamatováníhodný, ne?“

„To ano, ale nečekal jsem, že můj posmrtný život bude právě takovýhle! Copak budu muset dělat až do konce života jenom to, co se mi řekne?“

„Oprava, váš nový život. Myslím, že tak by se to dalo v kostce říci, ano,“ přikývl Vetinari. „Ale dovolte, pane Rosrete, abych to formuloval trochu jinak. Máte před sebou bezúhonný život naplněný tichým uspokojením, občanskou důstojností a pochopitelně, až přijde čas, vysokou penzí. A to nemluvím o vznešeném pozlaceném řetězu.“

Při těch slovech Vlahoš zamrkal. „A kdybych *neudělal* to, co říkáte?“

„Hmm? Vy jste mě špatně pochopil, pane Rosrete. Tohle se stane, když mou nabídku odmítnete. Když ji přijmete, budete muset nasadit svůj důvtip proti mocným a nebezpečným nepřátelům, budete bojovat o přežití a každý den pro vás bude představovat novou výzvu. Někdo by se dokonce mohl pokusit vás zabít.“

„Cože? A proč?“

„Popouzíte lidi. A mimochodem, k zaměstnání patří i klobouk.“

„A to zaměstnání... vážně jsou v tom velké peníze?“

„Nic jiného než peníze, pane Rosrete. Abych vám to řekl přesně, jedná se o šéfa Královské mincovny.“

„Cože? Hlídat celý den mandlování pencových mincí?“

„Krátko řečeno – ano. Jenže tohle místo je už tradičně spojeno s vysokým postavením v ankh-morporské Královské bance a právě to vás bude zaměstnávat především. Peníze si můžete dělat, abychom tak řekli, ve svém volném čase.“

„Bankéř? Já?“

„Přesně tak, pane Rosrete.“

„Ale já o provozování banky vůbec nic nevím!“

„Výborně. Nebudete alespoň zatížen žádnými profesionálními předsudky.“

„Já jsem banky *vybíral*!“

„Výborně! Takže teď prostě jen obrátíte svůj myšlenkový proces,“ sdělil mu lord Vetinari téměř rozzářeně. „Peníze by prostě měly zůstat *uvnitř*.“

Kočár zpomalil a zastavil.

„O co tady jde?“ zeptal se Vlahoš. „Ale doopravdy?“

„Když jste převzal poštovní úřad, pane Rosrete, byla tahle instituce ostudou celého města. Teď pracuje docela efektivně. Dokonce tak efektivně, že už je to vlastně nudné. Víte, znuděný mladý muž by nakonec mohl sám sebe přistihnout, jak po nocích šplhá po budovách a potuluje se po střechách nebo jen kvůli trošce vzrušení otvírá zámky paklíčem a koketuje dokonce i s Extrémním kýčáním. Mimochoodem, jaké jsou ty šperháky?“

Byl to tmavý a zatuchlý krámek v tmavé a za-

tuchlé uličce a nebyl tam nikdo jiný než ta drobná stařenka, která mu šperháky prodávala. Ještě teď přesně nevěděl, proč si je vlastně koupil. Byly ilegální jen místopisně, ale cítil slaboučké vzrušení, když si uvědomil, že je má v kapse kabátu. Bylo to smutné, stejně jako všichni ti obchodníci, kteří chodili do zaměstnání v seriózních šatech, ale brali si k nim pestré kravaty v naprosto zoufalé touze ukázat, že kdesi v jejich nitru dřímá svobodný duch.

Oh, bohové, stal jsem se jedním z nich. No, zdá se, že aspoň neví o tom zabijáku.

„Já nejsem tak špatný,“ prohlásil.

„A ten zabiják? Vy, který nikdy neuhodil jiného člověka? Šplháte v noci po střeších a otvíráte pakličem zásuvky u vlastního stolu. Jste jako zvíře v kleci, které sní o džungli! Rád bych vám dal to, po čem toužíte. Rád bych vás předhodil lvům.“

Vlahoš začal protestovat, ale Vetinari ho zarazil pozvednutou rukou.

„Vy jste se chopil té legrační parodie, které jsme říkali poštovní úřad, a změnil jste ji v seriózní podnik. Ale ankh-morporské banky, pane, to je opravdu velmi vážná věc. Je to tvrdá dřina, pane Rosrete. Už tolikrát zklamaly. Vězí až po krk v bahně, žijí minulostí, jsou fascinovány urozeností, společenským postavením a bohatstvím. Myslí si, že důležité je zlato.“

„Ehm... a není?“

„Ne. A zloděj a podvodník jako jste vy, promiňte, jako jste kdysi *byl*... vy to znáte, podrobně a do hloubky. Pro vás to byl jen způsob, jak udržovat skóre,“ řekl Vetinari. „Co ví zlato o opravdových hodnotách? Podívejte se z okna a řekněte mi, co vidíte.“

„Ehm, malého zuboženého psíka, který pozoruje, jak v uličce močí nějaký muž,“ odpověděl Vlahoš. „Je mi líto, ale zvolil jste si nesprávný okamžik.“

„Kdybyste mě nebral *tak doslova*,“ prohlásil Vetinari a obdařil ho Pohledem, „viděl byste velké rušené město, plné vynalézavých lidí, kteří vytvářejí bohatství z obyčejné hlíny světa. Vymýšlejí, vylepšují, vytvářejí, vynalézají, konstruuji a navrhují zvláštní a nápadité zločiny. Ale peníze si pořád strkají do staré dobré punčochy. Věří svým punčochám a slameníkům víc než bankám. Množství mincí je uměle omezováno, a to je důvod, proč jsou teď vaše známky *de facto* oběživem. V našem bankovním systému je dokonalý zmatek. Je to taková legrační parodie, abychom tak řekli.“

„Bude to ještě víc legrační, když nad ním svěříte velení *mně*,“ zavrtěl hlavou Vlahoš.

Vetinari na něj vrhl krátký úsměv. „Myslíte?“ otázal se. „No, víte, každý z nás se občas potřebuje zasmát.“

Kočí otevřel dvířka a všichni vystoupili.

Proč chrámy? pomyslel si Vlahoš, když zvedl oči k průčelí ankh-morporské Královské banky. Proč vždycky staví banky jako chrámy, bez ohledu na to, že několik hlavních církví a) je principiálně proti všemu, co se tam podniká, a za b) tam ukládá své peníze.

Viděl tu budovu už mnohokrát předtím, ale nikdy se vlastně neunavoval tím, aby se na ni skutečně podíval. Na to, jak obecně chrámy peněz vypadají, tenhle ještě nebyl tak špatný. Architekt alespoň uměl navrhnout slušný pilíř a věděl taky, kdy je čas pře-

stat. Ukázal odmítavou tvář cherubínům, i když nad pilíři byla řada vzletných vlysů, představujících zřejmě alegorické mladé ženy a ozdobné vázy. Na většině váz a, jak si Vlahoš všiml, i na některých mladých ženách se uhníždili ptáci. Z jednoho kamenného poprsí vrhal na Vlahoše zlé pohledy rozzlobený holub.

Vlahoš už mnohokrát prošel kolem. Nikdy se nezdálo, že by tady bylo nějak rušno. A za touhle budovou byla Královská mincovna, která nevykazovala nejmenší známky života nikdy.

Bylo těžké představit si ošklivější budovu, která nikdy nedostala žádné významné architektonické ocenění. Mincovna byla postavena z nevýrazných cihel a kamenných kvádrů, okna měla malá a vysoko, bylo jich hodně a všechna zamřížovaná. Padací mříže chránily i všechny dveře a celá její konstrukce jako by hlásala: Ať tě to ani nenapadne.

Vlahoš to až do dnešního dne ani nenapadlo. Byla to mincovna. Než vás takové místo pustí ven, obrátí vás vzhůru nohama nad kádí a pořádně s vámi zatřepe. Hlídaly tam stráže a měli tam dveře s kovovými hroty.

A Vetinari chtěl, aby tomu on, Vlahoš, šéfoval. Jak to vypadá, tak tentokrát bude někde v tom velikánském chomáči cukrové vaty schovaná *obrouská* břitva.

„Řekněte mi, můj pane,“ začal opatrně, „co se stalo s člověkem, který tu funkci vykonával předtím?“

„Myslel jsem si, že se zeptáte, takže jsem si to zjistil. Zemřel ve věku devadesáti let na selhání srdce.“

To neznělo tak špatně, ale Vlahoš věděl své, a tak pátral dál. „A zemřel v poslední době ještě někdo?“

„Sir Jošt Opulent, ředitel banky. Zemřel před šesti měsíci ve své vlastní posteli ve věku osmdesáti let.“

„I ve své vlastní posteli může člověk zemřít velmi ošklivými způsoby,“ poznamenal Vlahoš.

„To máte pravdu,“ přikývl lord Vetinari. „V tomto případě ovšem zesnul v objetí mladé ženy zvané Žu-žu, po vydatné večeři složené z ostře kořeněných ústřic. Obávám se, že *jak* nepříjemné to bylo, už nikdy nezjistíme.“

„To byla jeho žena? Řekl jste, že to byla jeho –“

„Měl v bance vlastní apartmá,“ vysvětloval Vetinari. „To je tradiční výhoda, která je velmi užitečná pro případ, že by ředitel –“ tady se Vetinari na zlomek vteřiny odmlčel „– v bance pracoval dlouho do noci. Paní Opulentová v té chvíli v bance nebyla.“

„Jestliže on byl sir, nebyla ona lady Opulentová?“ zajímal se Vlahoš.

„Pro paní Opulentovou je velmi charakteristické, že nechtěla být lady,“ odpověděl Vetinari. „A já ctím její přání.“

„A pracoval často ‚dlouho do noci‘?“ zeptal se Vlahoš a dbal na to, aby jeho hlas vyjadřoval jen běžný zájem.

„Pokud vím, tak na jeho věk s překvapující pravidelností,“ odpověděl Patricij.

„No ne, skutečně?“ podivil se Vlahoš. „Víte, myslím, že jsem četl jeho nekrolog v Kometě. Ale nevybavuju si ani jednu podrobnost *tohoto* druhu.“

„To máte pravdu. Člověk občas přemýšlí, kam dnes ten tisk na své informace chodí, že?“

Vetinari se otočil a prohlížel si budovu. „Z těch

dvou mám raději drsnou upřímnost mincovny,“ řekl. „Ta vrčí na celý svět. Co si o tom myslíte vy, pane Rosrete?“

„Co je ta kulatá věc, která je vždycky vidět nad střechou?“ zajímal se Vlahoš. „Takhle to vypadá jako velká pokladnička, v jejíž šterbině uvízla stejně velká mince!“

„Je to zvláštní, kdysi se tomu říkalo Mizerná penice,“ vysvětloval Vetinari. „Je to obrovské šlapací kolo, něco jako mlýn, které dodávalo energii pro ražbu mincí a další činnosti mincovny. Kdysi, v době, kdy ještě výraz ‚veřejně prospěšné práce‘ nebyla jen planá fráze, to kolo poháněli trestanci. Považovalo se to za neobvyklý a krutý trest, což svědčí o velkém nedostatku představitivosti. Půjdeme dovnitř?“

„Podívejte, sire, co vlastně chcete, abych *dělal*?“ zeptal se Vlahoš, když stoupali po širokém mramorovém schodišti. „O bankovníctví něco vím, ale jak mám vést mincovnu?“

Vetinari pokrčil rameny. „Nemám nejmenší představu. Nějací lidé tam nejspíš točí různými klikami. A někdo jim musí říkat, jak často to mají dělat a kdy mají přestat.“

„A proč by mě někdo mohl chtít zabít?“

„To nevím, pane Rosrete. Ale došlo přinejmenším k jednomu pokusu připravit vás o život, když jste dělal něco tak nevinného, jako je doručování dopisů, takže si myslím, že vaše kariéra v bance bude opravdu vzrušující.“

Došli na vrchol schodiště. Starší muž oblečený v něčem, co by mohlo být uniformou generála v některé z méně stabilních zemí, jim uctivě otevřel dveře.

Lord Vetinari pokynul Vlahošovi rukou, aby vstoupil první.

„Jdu se tam jen tak rozhlédnout, že ano?“ ujišťoval se Vlahoš, když procházel impozantními vraty. „Vážně jsem neměl čas si to rozmyslet.“

„Samozřejmě,“ přikyvoval Vetinari.

„K ničemu se tím nezavazuju, je to tak?“ nedalo to Vlahošovi.

„Vůbec k ničemu,“ přikyvoval Vetinari. Přešel k velké kožené pohovce a pokynul Vlahošovi vedle sebe. Za nimi se jako vždy vznášel pozorný a ke všemu připravený Važuzel.

„Ta zvláštní vůně bank vždycky potěší, co myslíte?“ řekl po chvilce Vetinari. „Je to taková příjemná směs leštěnky na nábytek, inkoustu a bohatství.“

„A lišky,“ dodal Vlahoš.

„To by byla krutost vůči zvířatům. Předpokládám, že jste myslel lichvu. No, jak se zdá, církve proti tomu v dnešní době nic moc nemají. Shodou okolností mé úmysly zná jen současný ředitel banky. Pro všechny ostatní jste tady dnes jen jako můj doprovod na krátké návštěvě. Je moc dobře, že na sobě nemáte svůj proslulý zlatý oblek.“

V bance se ozýval jen tichý šum, z větší části proto, že strop byl tak vysoko, že se zvuky jednoduše zaběhly, a pak také proto, že lidé mají z nějakého nepochopitelného důvodu sklony v přítomnosti velkých peněžních částek tlumit hlas. Všude kolem se prostíral rudý samet a leskla se mosaz. Po stěnách visely portréty seriózních mužů ve fracích. Občas se od bílé mramorové dlažby odrazila ozvěna osamělých kroků, jen aby byla vzápětí pohlcena, když jejich

autor vstoupil na ostrovy vysokých koberců. Rozlehlé stoly byly pokryty šedozelenou kůží. Už od doby, kdy byl Vlahoš malý, představoval pro něj psací stůl potažený šedozelenou kůží Bohatství. Červená kůže? Pch! Ta byla dobrá tak pro zbohatlíky a rádoby zámožné. Šedozelená kůže ale znamenala, že už jste tam, za vodou, a vaši předkové že se tam dostali už dávno. A měla by být pro větší efekt maličko odřená.

Na stěně nad přepážkami odtikávaly čas obrovské hodiny podpírané dvěma cherubíny. Lord Vetinari udělal dojem i na banku, úředníci se nenápadně strkali lokty a se špatně hranou lhostejností si na něj ukazovali hlavami.

Vlahoš si uvědomoval, že on a Vetinari nejsou nijak zvlášť nápadná dvojice. Příroda ho požehnala schopností být tvář v pozadí, i když od pozorovatele nestál víc než několik kroků. Nebyl ani hezký, ani ošklivý, ale měl obličej, který se zapomínal tak snadno, že měl občas co dělat, aby sám sebe poznal při holení. A Vetinari byl v černém, což nebyla barva, která by se vnucovala, ale jeho přítomnost tady působila jako olověné závaží v gumové plachtě. Deformoval prostor kolem sebe. Lidé ho okamžitě nezpozorovali, ale cítili jeho přítomnost.

Teď mnoho lidí šeptalo do mluvících trubek. Byl tady Patricij a nikdo ho oficiálně nevítal! Z toho bude malér!

„Jak se má slečna Srdénková?“ zeptal se Patricij, který očividně nevnímal sílící okolní nepokoj.

„Odjela,“ odpověděl Vlahoš poněkud stroze.

„Aha, Společnost objevila nějakého dalšího golema, zahrabaného v zemi, že je to tak?“

„Ano.“

„A ten se pořád ještě pokouší vykonávat příkazy, které dostal před tisíci let?“

„Pravděpodobně. To místo je někde dost daleko, v divočině.“

„Je skutečně neúnavná,“ poznamenal s úsměvem Vetinari. „Ti umělí lidé jsou vytaženi z temnot svých hrobů, aby pro všeobecné blaho otáčeli koly práce a obchodu. Přesně jako vy, pane Rosrete. Prokazuje městu velkou službu. A samozřejmě Společnosti golemů také.“

„Jistě,“ přikývl Vlahoš a nechal celou záležitost s otvíráním hrobů bez komentáře.

„Ale váš tón naznačuje něco jiného.“

„Tedy...“ Vlahoš věděl, že se vytáčí, ale ještě se snažil. „Ona se pořád někam honí, protože našli dalšího golema v nějakém prastarém kanálu nebo kde...“

„A nehoní se za vámi, pokud tomu rozumím?“

„V tomhle případě už je pryč celé týdny,“ pokračoval, aniž si všímal Vetinariho poznámky, protože byla více méně přesná, „a nechce mi říct, o co jde. Říká jen, že je to výjimečně důležité. Něco nového.“

„Myslím, že provádí nějaké vykopávky,“ řekl Vetinari. Začal si pomalu poklepávat svou hůlkou na mramorovou podlahu. Hůlka vydávala tichý, ale zřetelný kovový zvuk. „Zaslechl jsem, že golemové podle všeho kopou na trpasličím území na téhle straně Chimérie, poblíž dostavníkové cesty. Je třeba dodat, že k velkému zájmu trpaslíků. Král pronajal to území Společnosti a snaží si za každou cenu pojistit, že uvidí všechno, co se tam vykope.“

„Znamená to pro ni potíže?“

„Myslíte pro slečnu Srdénkovou? To ne. Jak ji znám, to spíš bude mít potíže trpasličí král. Všiml jsem si, že ta mladá dáma má velmi... složitou povahu.“

„Ha! To si ani neumíte představit.“

Vlahoš si udělal v duchu poznámku, že má Krasomile Adorátě poslat zprávu hned, jak tady skončí. Situace kolem golemů zase začínala houstnout, zvláště proto, že si jednotlivé cechy stěžovaly na to, že jim golemové zabírají pracovní místa. Teď by ji potřebovali ve městě – samozřejmě golemové.

Uvědomil si, že slyší jakýsi slabý zvuk. Přicházel odněkud zdola a podobal se šumu bublinek procházejících kapalinou nebo možná zvuku, jaký vydává voda, kterou někdo vylévá z láhve a ona vytéká s charakteristickým *glo, glo, glo*.

„Slyšíte to?“ nakrčil čelo.

„Slyším.“

„Víte, co to je?“

„Budoucnost ekonomického plánování, pokud se nemýlím.“ Lord Vetinari vypadal když ne přímo ustaraně, pak rozhodně alespoň nezvykle rozpačitě. „Něco se muselo stát,“ poznamenal. „Pan Korouhvička obvykle rázuje po hale během několika vteřin po mém příchodu. Doufám, že se mu nepříhodilo něco neveselého.“

Na protilehlém konci haly se otevřely vstupní dveře obrovského výtahu a z kabiny vyšel muž. Jen na okamžik mu po obličeji přeběhl výraz plný úzkosti a rozrušení, i když nikdo, kdo si nevydělával na živobytí čtením lidských tváří, by si toho nevšiml. Jenže výraz rychle zmizel, muž si upravil manžety a na

tváři se mu usadil vřelý a laskavý úsměv člověka, který se právě chystá vzít si od vás nějaké peníze.

Pan Korouhvička byl ve všech směrech uhlažený a bez poskvrnky. Vlahoš čekal klasický frak bankéře, ale místo toho spatřil skvěle střížené sako nad kalhotami s úzkým proužkem. Pan Korouhvička byl také tichý. Nohy, které nevydávaly žádný zvuk dokonce ani na mramorové podlaze, měl na tak elegantního muže neobvykle velké, ale černé boty, vyleštěné jako zrcadlo, byly kvalitní výroby. Možná se jimi chtěl tak trochu pochlubit, protože šel jako krasojezdecký kůň a při každém kroku nohu úmyslně vysoko zvedl než znovu došlápl. Kromě téhle podivnůstky ovšem pan Korouhvička působil spíše jako někdo, kdo pokud není v činnosti, stojí tiše a nehnutě ve skříni.

„Lorde Vetinari, mnohokrát se omlouvám!“ začal. „Víte, měl jsem nějakou nedokončenou práci a –“

Lord Vetinari vstal. „Pane Mavolio Korouhvičko, dovolte, abych vám představil pana Vlahoše von Rosreta,“ řekl. „Pan Korouhvička je hlavní pokladník této banky.“

„Aha, ten vynálezce revolučně nezajištěné jednopencové poukázky!“ prohlásil pan Korouhvička a podával Vlahošovi ruku. „Taková odvaha! Jsem neobyčejně potěšen, že vás poznávám, pane Rosrete!“

„Jednopencová poukázka?“ opakoval Vlahoš nechápavě. Navzdory svému tvrzení nevypadal pan Korouhvička nijak zvlášť potěšeně.

„Vy jste neposlouchal, co jsem vám řekl!“ pozvedl Vetinari obočí. „Vaše *známky*, pane Rosrete!“

„*De facto* oběživo,“ přisvědčil Korouhvička a Vlahošovi se rozbřesklo. No, byla to vlastně pravda a on

to věděl. Původně chtěl, aby byly známky dávány na obálky, ale lidé nakonec díky zdravému selskému rozumu došli k názoru, že známka v ceně jedné pence není vlastně nic jiného než vylehčená, vládou zaručená pence, a navíc, že ji můžete místo *na* obálku dávat *do* obálky. Inzertní stránky byly plné obchodních příležitostí a aktivit, vykvetlých na podloží tak jednoduše přemístitelných poštovních zámek: „Odhalte nejhlubší tajemství vesmíru! Zašlete jen osm pencových známek a obdržíte vyčerpávající brožuru!“ Mnoho známek takhle putovalo sem a tam, aniž jediná z nich kdy zahlédla poštovní schránku zevnitř.

Něco v Korouhvičkově úsměvu Vlahoše dráždilo. Když se na něj člověk podíval pozorněji, zdaleka už nebyl tak přátelský jako na první pohled. „Co myslíte tím ,nezajištěné‘?“ zeptal se.

„Na čem jste založil svou jistotu, že má hodnotu jedné pence?“

„No, když ji nalepíte na dopis, dostanete za ni výměnou přepravu v ceně jedné pence,“ odpověděl Vlahoš. „Nechápu, kam tím míříte –“

„Pan Korouhvička je jedním z těch, kteří věří ve výsadní postavení zlata, pane Rosrete,“ odpověděl za pokladníka Vetinari. „Předpokládám, že vy dva spolu budete skvěle vycházet. Takže teď už vás nebudu rušit a doufám, že vaše rozhodnutí vynese vysoké úroky. Pojdme, Važuzle. Možná byste se u mě mohl během zítřka zastavit, pane Rosrete?“

Vlahoš a Korouhvička se dívali, jak odchází. Pak se Korouhvička obrátil k Vlahošovi. „Předpokládám, že bych vám to tady měl ukázat... pane,“ řekl.

„Mám pocit, že jsme si nějak nepadli do oka, pane Korouhvičko.“

Korouhvička pokrčil rameny, což při jeho vysoké hubené postavě vypadalo velmi působivě. Vypadal při tom jako žehlíčí prkno, které se pokouší rozložit.

„Nemohu o vás říci vůbec nic špatného, pane Rosrete, ale myslím, že ředitelka a lord Vetinari mají nějaký nebezpečný plán a vy že máte být jeho vykonavatel. Jejich nástroj, pane Rosrete.“

„To mluvíte o novém řediteli? Je to žena?“

„Správně.“

„Víte, já vůbec nestojím o to, být něčí nástroj,“ řekl Vlahoš.

„Tak to je dobře, pane. Jenže se tady dějí jisté věci –“

Odněkud zdola se ozval cinkot rozbitého skla a tlumený hlas zvolal: „K sakru! A platební bilance jsou v pekle!“

„Tak se vydejme na tu obhlídku, co říkáte?“ nadhodil Vlahoš, který ožil. „A co kdybychom začali tím... co to vlastně bylo?“

„Ta hrůza?“ Korouhvička se mírně otrásl. „Myslím, že s tím bychom mohli počkat, až to Hubert poklidí. No ale... vidíte to? Tak to je opravdu příšerné...“

Pan Korouhvička se spěšně vydal napříč halou, a nakonec se zastavil pod obrovskými vznešenými hodinami. Vrhł na ně pohled, jako kdyby ho právě smrtelně urazily, a luskl prsty, ale v té chvíli už k němu spěchal jeden z mladších úředníků s malými schůdky. Pan Korouhvička vystoupil na schůdky a posunul vteřinovou ručičku o dvě vteřiny kupředu.

Pak hodiny s klapnutím zavřel, sestoupil ze schůdků a vracel se k Vlahošovi. Cestou si upravoval manžety.

Změřil si Vlahoše od hlavy k patě. „Zpožďují se za týden skoro o minutu. Cožpak jsem opravdu jediný člověk, kterému to tady vadí? Bohužel, jak se zdá, tak ano. Tak co kdybychom začali u zlata, co říkáte?“

„Tak to tedy ano,“ přikývl ochotně Vlahoš. „Začneme!“

KAPITOLA 2

*Příslib zlata – Muži z přístavků – Cena jedné
pence a užitečnost vdov – Nad hlavou i pod
nohama – Bezpečnost a její důležitost –
Fascinace transakcemi – Syn mnoha otců –
Údajná nedůvěryhodnost v případě
hořícího spodního prádla – Kruhové
vězení světa a slepota pana Korouhvičky –
Poznámka o dláždění*

„Víte, tak nějak jsem čekal něco mnohem... většího,“ řekl Vlahoš v mírných rozpacích a nahlížel ocelovými mřížemi do malé místnosti, kde bylo uloženo zlato. Vzácný kov, uložený v otevřených sáčcích a bedýnkách, se ve světle pochodně matně třpytil.

„Je to téměř deset tun zlata,“ informoval ho skoro pyšně pan Korouhvička. „Nepotřebují vypadat nijak rozměrně.“

„Ale kdyby se to všechno dalo dohromady, nebylo by to větší než támhleten stůl!“

„Zlato je velmi těžké, pane Rosrete. Je to pravý kov, čistý a ryzí,“ vysvětloval Korouhvička. Jeho levé oko sebou krátce cuklo. „Je to kov, který nikdy neztratil svou vznešenost.“

„Opravdu?“ odpověděl Vlahoš a pohledem se přesvědčil, že dveře z místnosti jsou stále otevřené.

„A je také základem zdravého finančního hospodářství,“ pokračoval pan Korouhvička, zatímco světlo pochodně, které se odráželo od zlata, vytvářelo na jeho tváři svítivou krajku. „Tohle je bohatství! Hodnota! Bez téhle zlaté kotvy by všude vládl chaos!“

„Proč?“

„Kdo by stanovil hodnotu tolaru?“

„Naše tolary přece nejsou z ryzího zlata, je to tak?“

„Ach tak. Mají zlatou barvu, pane Rosrete. Je v nich méně zlata než v mořské vodě. Padělali jsme vlastní měnu! Ohavné! Neexistuje horší zločin!“ V oku mu znovu několikrát zacukalo.

„Ehm... co vražda?“ zkusil to Vlahoš. Fajn, dveře jsou pořád ještě otevřené.

Pan Korouhvička zamával rukou. „Vražda se stane jen jednou,“ opáčil, „ale když zmizí důvěra ve zlato, zavládne chaos. Ale muselo to tak být. I když ty obludné mince, jak připouštím, mají jen příměs zlata, jsou alespoň solidním důkazem o existenci skutečného zlata v našich rezervách. I přes svou ubohost tak potvrzují výhradnost zlata a také naši nezávislost na machinacích vlády! Máme mnohem více zlata než kterákoliv jiná banka ve městě a jediný, kdo má klíč k těmto dveřím, jsem já! A jeden má samozřejmě ředitel,“ dodal jako někdo, koho dodatečně napadla nějaká nepříjemná myšlenka.

„Někde jsem četl, že tolar vlastně představuje něco jako slib, že za něj člověk dostane jeho cenu ve zlatě,“ řekl Vlahoš vstřícně.